

ВІДГУК

кандидата мистецтвознавства, доцента, доцента кафедри історії музики
виконавського мистецтва та музикознавства Київської муніципальної
академії музики імені Р. М. Глієра

ВАСИЛЕНКО ОЛЬГИ ВАЛЕНТИНІВНИ

та

заслуженої артистки України, в. о. доцента кафедри «мистецтво співу»

КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»

МАТЮШЕНКО-МАТВІЙЧУК ВАЛЕНТИНИ ВОЛОДИМИРІВНИ

на творчий мистецький проєкт та його наукове обґрунтування

аспірантки творчої аспірантури кафедри камерного співу

Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського

ПАВЛЮК ТЕТЯНИ СЕРГІЇВНИ

**«СОЛОСПІВИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ ДРУГОЇ
ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ В СУЧАСНОМУ
КОНЦЕРТНОМУ ТА ПЕДАГОГІЧНОМУ РЕПЕРТУАРІ»,**

поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва

за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

Актуальність обраної теми зумовлюється складністю та багатоаспектністю процесу типологізації камерно-вокальної музики, який, за слушним зауваженням авторки, потребує постійного наукового переосмислення та уточнення. Історична еволюція мистецтва, зміна естетичних парадигм, а також унікальна природа камерно-вокального жанру, зокрема його опора на синтез слова і людського голосу, визначають потребу в поглибленому теоретико-методологічному аналізі цього феномену.

Наукова мета пошукової роботи Павлюк Тетяни Сергіївни є чітко визначеною. Загалом вона підпорядковується актуальним напрямам щодо осмислення провідних тенденцій сучасного вокального мистецтва. Обраний

фокус дослідження системно впорядковує цілу низку проблемних локусів взаємопов'язаних галузей гуманітаристики, що надає роботі комплексного характеру, глибини у міждисциплінарному вимірі.

Сформульовані та успішно вирішені завдання наукового обґрунтування творчого проєкту чітко корелюються з поставленою метою. Також зазначимо що евристичний імпульс у роботі Т.С. Павлюк чітко узгоджуються з провідними концептами сучасної музикознавчої думки, зокрема з тими підходами, що орієнтовані на поєднання феноменологічного, історичного та аналітичного методів. Особлива увага авторки спрямована на висвітлення поетики співу, яка розглянута як еволюційно пластичний елемент вокально-інтонаційного висловлення митця. Цей аспект засвідчує глибоке занурення в сучасний теоретичний дискурс, що стосується вокальної інтерпретації та смислового аналізу тексту в музичному творі.

Наукове підґрунтя дослідження безпосередньо кореспондує з провідними позиціями праць керівниці роботи – докторки культурології, професорки В. Г. Антонюк, яка зробила вагомий внесок у вивчення феноменологічних, історичних та теоретичних основ розвитку української вокальної школи, зокрема в аспектах, пов'язаних із поетикою співу. Авторка наукового обґрунтування продовжує та розвиває окреслену наукову традицію, демонструючи не лише глибоке розуміння солоспіву як унікальної жанрової номінації української вокальної культури, а й виявляє самостійність у підходах до його аналізу. Таким чином, мета і завдання дослідження відповідають сучасним орієнтирам музикознавства та відзначаються високим рівнем теоретичної усвідомленості, методологічної системності й наукової актуальності.

Структура наукового обґрунтування є логічною, послідовною, вона повністю відповідає вимогам до наукових досліджень мистецтвознавчого спрямування. *Анотації* двома мовами та *Вступ* містять усі необхідні структурні елементи і чітко визначають головні пошукові позиції науково-творчої роботи аспірантки творчої аспірантури. У *першому розділі* авторка

ґрунтовно висвітлює теоретико-методичні засади дослідження, відштовхуючись від визначення загальної проблематики типології жанру камерно-вокальної музики. Підрозділ 1.1 «Проблеми типології жанру в камерній вокальній музиці» створює наукове підґрунтя для подальшого аналізу. Доцільним є науковий діалог з напрацюваннями, що містяться в українських мистецтвознавчих джерелах (підрозділ 1.2) – цей напрям роботи демонструє глибину розробки теми зокрема й у національному науковому дискурсі. Особливу цінність має підрозділ 1.3 «Еволюція жанру «солоспів» на матеріалі вокального циклу «Три українські весільні пісні» для сопрано з фортепіано М. Скорика», у якому зазначений аналіз здійснюється на конкретному музичному матеріалі, що дозволяє поєднати теоретичні положення з практичним аналізом.

Другий розділ наукового обґрунтування логічно розвиває ідеї теоретичних напрацювань першого розділу і вирізняється практичним спрямуванням, що влучно зазначено у його назві: «Солоспіви українських композиторів ХХ – початку ХХІ століття на слова Тараса Шевченка – у концертному досвіді та вокально-педагогічному репертуарі (на музичному матеріалі творчого проєкту)». Аналіз солоспівів на вірші Кобзаря, створених українськими композиторами у другій половині ХХ, залучених у педагогічний репертуар та у концертний простір камерного виконавства початку ХХІ століття, здійснений у підрозділах 2.1, 2.2. та 2.3, дозволяє не лише розкрити жанрові та стильові особливості творів, у рамках традиційного підходу. Дослідницький шлях, продемонстрований авторкою у другому розділі, вирізняється значною концептуальною глибиною та певною «стратегічною амбітністю», що зумовлює звернення до більш широкого контексту. Солоспів – цитую стор. 30, – тлумачиться «як динамічне явище, що існує і проявляється в тривимірному просторі: часу, культури та особистості виконавця» (Наукове обґрунтування..., с. 30). Саме подібна націленість логіки розкриття теми творчого проєкту забезпечує ефективний синтез теоретичних і практичних аспектів дослідження. Теза авторки про підхід до типологізації

солоспіву не з позицій сталої конструкції, зовнішньої статичності рис його нотного тексту, є концептуально значущою. Відзначений нами факт вказує на глибоке осмислення природи камерно-вокального жанру та свідчить про вихід за межі суто формального або стилістичного аналізу й демонструє орієнтацію на сучасні міждисциплінарні методології, зокрема феноменологічний, герменевтичний та культурологічний підходи.

Розгляд типології як гнучкого процесу, що формується і набуває сталих рис безпосередньо в динаміці творчого виконавського акту та перебуває у взаємодії з історичним і культурним контекстами, дозволяє авторці переосмислити традиційні класифікаційні моделі та ввести у науковий обіг більш гнучкі аналітичні схеми. Відзначена перспектива також узгоджується з позиціями сучасної виконавсько-інтерпретаційної науки, де художній текст розглядається не як замкнута система, а як така, що постійно актуалізується через досвід суб'єкта — виконавця. Цей підхід має особливу наукову цінність у контексті розвитку вітчизняної вокальної школи, зокрема в континуумі досліджень поезики співу, який розглядається не лише як стильовий чи технічний феномен, а як глибоко особистісне, культурно обумовлене висловлення.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проекту Павлюк Тетяни Сергіївни корелюється з його мистецькою складовою і у цілісній панорамі вирізняється концептуальною науково-творчою цілісністю. Вокальна інтерпретація Тетяною Сергіївною Павлюк солоспівів І. Шамо, Л. Колодуба та М. Скорика на слова Тараса Шевченка відзначається глибоким змістовим зануренням у контекстуальний шар, стилістичною точністю інтерпретації композиційних прийомів втілення поетичного тексту. Співачка чітко відчуває вербальну структуру тексту, вправно підкреслює ключові домінанти кожного розділу твору, переконливо вибудовує цілісну драматургію кожного циклу. Разом з тим, творча палітра кожного композитора тонко осмислена виконавицею. Загалом, інтерпретація Тетяни Павлюк є зразком високої

художньої культури, в якій вокальна техніка поєднується з глибоким розумінням поезії Тараса Шевченка та стилістики кожного з композиторів.

Павлюк Т.С. продемонструвала володіння сучасним інструментарієм аналізу, здатність до системної наукової, творчої та викладацької діяльності. Відзначене відбилося у третій складовій проєкту – методичній, що й продемонстровано влучною логікою розробки спецкурсу за темою мистецького проєкту *«Камерно-вокальна музика українських композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ століття в аспектах генези та еволюції жанру “солоспів”»*, який присвячений системному вивченню камерно-вокальної спадщини українських композиторів новітнього періоду – надзвичайно цінного пласту національного музичного мистецтва. Курс логічно структурує матеріал, гуртує його навколо ключових етапів еволюції жанру солоспіву, охоплює широке коло композиторських моделей жанру. Особливу увагу приділено взаємозв'язку музичного тексту з поетичним першоджерелом, а також специфіці інтерпретації творів у виконавській практиці. Серед переваг курсу – інтеграція змістових векторів курсів історії музики, вокальної педагогіки, літературознавства та культурології, що сприяє формуванню цілісного уявлення про жанр солоспіву, що динамічно розвивається у контексті змін культурної парадигми. Курс формує навички професійного аналізу, розвиває імпульси інтерпретаційного мислення та поглибленого розуміння національної музичної традиції.

Звіт про апробацію включає необхідну кількість статей у фахових виданнях України, а також засвідчує широту професійного підходу, активність у виступах на конференціях, наукових заходах.

Відгук не містить суттєвих зауважень, але висловимо побажання: доповнити текст, де йдеться про вокальну інтерпретацію циклу В. Рибальченка В. Туліс, посиланням на відеозапис.

Пропонуємо відповісти на ряд запитань.

- 1) Чи існують відмінності у представників різних регіональних композиторських шкіл України другої половини ХХ ст. (зокрема

харківської, західноукраїнської, інших), у концептуальному підході до інтерпретації жанрових рис солоспіву?

- 2) Які солоспіви є більш близькими Вам, як виконавиці: ті, що інтонують українське поетичне слово з позиції сучасних музичних технік, або - солоспіви романтичного спрямування, переважно другої половини XIX століття?
- 3) На сторінках свого наукового обґрунтування (наприклад, на с. 60), Ви наводите слушну думку Оксани Захарчук, яка визначає поетичний текст Кобзаря як втілення певних «ритмо-мотивів експресивного вірша». На Ваш погляд, чи справедливо це твердження щодо солоспівів різного жанрового нахилу, зокрема, жартівливих з танцювальною жанровою основою?
- 4) Чим викликано звернення у Вашому творчому проєкті до солоспівів Всеволода Рибальченко, харківського композитора, твори якого не так часто виконуються?

У підсумку зазначимо:

1) Робота, яка присвячена комплексному аналізу камерно-вокальних творів українських композиторів другої половини XX – початку XXI століття, має особливі акценти на інтерпретаційних підходах, розглянутих у виконавській і педагогічній сферах діяльності, що дозволяє розглядати дослідження як важливий внесок у теоретичний, творчо-виконавський та педагогічний простір сучасної музичної культури та освіти.

2) Наукові пошуки роботи мають практичне значення для виконавської діяльності, музичної педагогіки, для актуальних творчих засад у формуванні вокального репертуару сучасного співака, а також слугують підґрунтям для подальших досліджень у галузі вокального мистецтва.

3) Зміст, структура, рівень опрацювання джерельної бази, ступінь аргументованості висновків свідчать про відповідність тексту наукового

обґрунтування вимогам до кваліфікаційних робіт на здобуття творчого ступеня доктора мистецтва.

Ознайомлення з наданими матеріалами дозволяє зробити висновок про те, що творчий мистецький проєкт *«Солоспів українських композиторів другої половини XX – початку XXI століття в сучасному концертному та педагогічному репертуарі»* загалом виконаний на високому професійному рівні. Його творча і дослідницька складова органічно доповнюють одна одну та відповідають всім вимогам спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Авторка творчого мистецького проєкту та його наукового обґрунтування **Павлюк Тетяна Сергіївна** заслуговує на присвоєння ступеня доктора мистецтва.

Кандидат мистецтвознавства,
доцент, завідувач кафедри історії музики
виконавського мистецтва та музикознавства
Київської муніципальної академії музики
імені Р. М. Глієра

Василенко О. В.

Підпис Василенко Ольги Валентинівни завіряю:

Функція засвідчує:
нагадує про необхідність
організаційної роботи

Аліна Ткаченко

Заслужена артистка України,
в. о. доцента кафедри «Мистецтво співу»
КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»

Матюшенко-
Матвійчук В. В.

Підпис *Матюшенко-Матвійчук*
Засвідчую *В. В. Матвійчук*